

Франківці в об'єктиві фотомайстра

Марущенко Віктор. **Франківці. Миттєвості** / Віктор Марущенко. – Київ: ВД «Антиквар», 2019. – 112 с. : іл.

Книга Віктора Марущенко, талановитого фотохудожника і друга франківців упродовж кількох десятиліть, є самобутнім фотолітописом Національного театру ім. І. Франка 1980–1990-х років. Її основою є унікальні світліни митців – акторів, режисерів, художників, – які нині продовжують працювати в театрі, а також тих, кого вже немає в живих. Видання, наче сімейний альбом, зібрало миті як із сценічного, так і з особистого життя колективу. Тут поряд з акторами-старожилками Михайлом Крамарем, Володимиром Дальським, Наталією Лотоцькою, Нонною Копержинською, Поліною Кумаченко фігурують тодішні дебютанти Наталія Сумська, Людмила Смородіна, Остап Ступка, Лариса Руснак, Ірина Дорошенко. Чимало світлин з Богданом Ступкою, Анатолієм Хостікоєвим, Богданом Бенюком, творчість яких тоді набирала великих обертів. Зокрема, чимало фото з вистав-legend «Тев'є Тевель» зі Ступкою–Тев'є, «Майстер і Маргарита» з Хостікоєвим–Воляндою, «Сто тисяч» з Бенюком–Калиткою, «Біла ворона» з Сумською–Жанною. Не оминув фотограф популярних акторів – Степана Олексенка, Миколу Задніпровського, Віктора Розстального, а також майстра епізоду, який уже понад 50 років служить театрові, – Олексія Петухова. Є і сценографи – Данило Лідер і його учень Андрій Александрович-Дочевський, режисери – Сергій Данченко та Ірина Молостова. І цим перелік героїв книги Віктора Марущенко не вичерпується. Більшість знімків доповнено коментарями театрознавця Віталія Жежери, які допомагають не тільки глибше зрозуміти історичні фотомиті, а й відчуті настрої людей, атмосферу того часу. Книга буде цікавою прихильникам театру.

Вікторія Котенок

Очима яреськівських селян

Лис Василь, Лис Ванда. **Довженко в Яреськах**. – Полтава: Дивосвіт, 2019. – 152 с.

Про Довженка написано безліч текстів, та це не заважає появі нових, і процес цей безкінечний. У полтавському видавництві «Дивосвіт» вийшла книжка «Довженко в Яреськах», присвячена 125-річчю від дня народження великого кінорежисера і великого українця. Написали її за-служені журналісти України, полтавці Василь і Ванда Лиси, як мовиться в підзаголовку, «разом із жителями села Яреськи, що знали О. П. Довженка, були свідками й учасниками незабутніх довженківських кінострічок». Взоруємись на геніального митця, який творив свої кіношедеври разом із артистами з народу, письменники (у кожного, крім численних газетних публікацій, – по кілька книжок) із вдячністю називають яреськівських селян своїми співавторами. За жанром це художньо-документальна повість, головним її джерелом є реальні спогади реальних людей: конкретні факти, думки, переживання, що їх добувають зі своєї пам'яті яреськівці й ретельно фіксують автори. Точніше, зафіксували вже давно: свого часу повість з'явилася у газеті «Зоря Полтавщини» та журналі «Прапор». Одначе видати її книжкою вдалося аж тепер. Якби хтось захотів зробити це сьогодні, то вже не зміг би: ті, хто знімався в «Звенигорі», «Землі», «Щорсі», пішли в засвіти. Тим ціннішою видається нині унікальна праця, зі сторінок якої постають перед нами і світлий образ кіномитця, який вважав, що кращого за Яреськи села немає у світі, бо тут живуть його улюблені артисти, й «особливі яреськівські люди», яких безмежно захоплювала благородна Довженкова натура та його мистецький хист і яким їхня шляхетність допомагала виконувати поставлені режисером завдання. Науковці стверджують: найбільш доступною є пам'ять про емоційно забарвлені події. Такою подією було для селян спілкування з Довженком, участь у зніманні. У перших трьох розділах повісті (всього їх 13) згадує Олександра Петровича вчитель фізики Іван Корсун. Його батько й дядько, Федір і Кость Корсуни, були «помічниками з організації масових сцен і консультантами з питань, що стосувалися сільського життя й побуту», батько знімався в «Землі», а в дядьковій родині Довженко квартирував. І хоча Іванові Федоровичу на час зйомок «Землі» сповнилося всього сім років, цікавинок-деталей у його розповіді чимало: тут і згадка про полотняні сорочку й штани та солом'яний бриль, і батькова дискусія з режисером, чи годиться усміхатися під час похорону, й історія про чоботи, в яких мав танцювати Василь. Миргородські чоботи, «зроблені на одне просте копито, як валянки», що їх десь дістав режисер, сільські дядьки зі знанням справи забракували: «Це чоботи до